

Funded by
the European Union

**ІСТОРІЇ УСПІХУ ТА КРАЦІ
ПРАКТИКИ ОРГАНІЗАЦІЙ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Запрошуємо до ознайомлення із сімома проєктами, які українські громадянські організації реалізували завдяки проєкту ПРООН «ЄС за діалог: зміцнення стійкості України для реагування на нагальні потреби центральної та місцевої влади, а також населення, що постраждало внаслідок війни», яка виконується за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Висловлюємо щирю подяку кожному та кожній, хто у великих містах і невеличких селах щодня працює задля покращення життя громад, які зазнали нищівного впливу російського вторгнення.

Ці історії, які також можна було б назвати «історіями успіху» або ж ілюстраціями до діяльності громадянського суспільства в Україні, зацікавлять представників/ць неурядових організацій, органів місцевого самоврядування, міжнародних організацій, громадських активістів/ток і будь-яких інших фізичних і юридичних осіб, які працюють у сфері розвитку та відновлення громад.

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам або упорядникам видання і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй чи інших агентств ООН.

Більше про діяльність організацій громадянського суспільства [читайте тут](#).

Передмова	4
Історії:	
№1. Розвиток STEM та освітніх інновацій в умовах повномасштабної російсько-української війни	7
№2. Які координати має успішна громада?	21
№3. «Мрію відбудувати Донецьк»: історія двічі переселенця з Донеччини	33
№4. Разом до надійного прихистку	47
№5. Бібліотеки як осередки неформального навчання для ВПО у Львові	63
№6. Розбудовуючи громаду: вимушені переселенці з прифронтових міст знаходять шляхи розвитку свого нового дому у Полтавській області	75
№7. Велопатруль 2.0: безпека та доступність в Запоріжжі	89

ПЕРЕДМОВА

Організації громадянського суспільства першими відреагували на кризу, спричинену російським вторгненням, надаючи життєво важливу допомогу постраждалим громадам та обстоюючи їхні інтереси. Вони, попри всі виклики, залишаються стійкими, гнучкими і відданими людям, які опинилися в скруті.

ПРООН разом зі своїми партнерами активно співпрацює з громадськими організаціями заради підвищення життєстійкості та подальшого відновлення країни. Після повномасштабного вторгнення РФ в Україну програму «ЄС за діалог: сприяння трансформації конфліктів на Південному Кавказі та в Республіці Молдова», що фінансується Європейським Союзом, було скориговано для вирішення найнагальніших потреб постраждалих від війни громад. Проекти організацій громадянського суспільства, про які йдеться у збірці, отримали підтримку саме в рамках цієї програми.

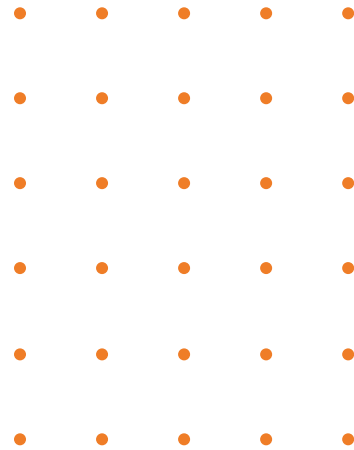
Загалом у рамках проєкту «ЄС за діалог: зміцнення стійкості України для реагування на нагальні потреби центральної і місцевої влади, а також населення, що постраждало внаслідок війни» після 24 лютого 2022 року було підтримано 39 ініціатив громадянського суспільства. Вони мають спільну мету – покращити умови життя в громадах, сприяти соціально-економічному розвитку і відновленню людського капіталу. За цими короткими фразами стоять десятки тисяч людей, зокрема вимушених переселенців, яким допомогли облаштуватися на новому місці, реалізуватися професійно, інтегруватися в життя місцевої громади.

№1

Ректорка Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Наталія Чепурна

РОЗВИТОК STEM ТА ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Здобуття якісної освіти в Україні за нинішніх умов можна вважати тринадцятим подвигом Геракла. У 2020 році світ зіштовхнувся з пандемією COVID-19: звичні парти й підручники у школах та університетах замінили екрани смартфонів і ноутбуків. Ще через два роки українську освіту, що не встигла остаточно оговтатись після різкої зміни форматів навчання, накрило повітряними тривогами, ракетними ударами, відключеннями світла, тобто жорстокою реальністю повномасштабної війни.

Крім того, понад два мільйони українських дітей стали біженцями і разом з батьками виїхали за кордон, ще близько трьох мільйонів дітей, тікаючи зі своїх домівок від війни, стали ВПО, згідно з офіційними даними UNICEF.

Як за таких умов забезпечити належні умови навчання та зацікавити дітей математикою, англійською та іншими точними і гуманітарними дисциплінами? Відповіді на ці запитання знайшов освітній хаб «Навички майбутнього» у Черкасах, який функціонує на базі навчально-тренінгового центру STEM-освіти Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників.

Три роки тому ректорка Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Наталія Чепурна на одному із заходів Міністерства освіти і науки познайомилася з Антоном Дзюбою, який з 2016 року спільно з небайдужими освітянами впроваджує STEM-освіту в Україні.

«STEM-освіта – це інтеграція не тільки природничих предметів, а й гуманітарних. Якщо дитина має таланти, його треба розкрити. Дитина може вміти все. Можливо, їй буде нецікаво програмувати, але вона зможе програмувати. STEM – це навчання через кейси, через гру в сучасну професію», – запевняє Антон Дзюба.

Після повномасштабного вторгнення Інститут та STEM-центр почали працювати з дітьми ВПО, які не мають технічної можливості отримати вільний доступ до навчання, а також підтримувати вчителів в організації навчального процесу. Актуальні виклики спонукали їх до створення простору, який би допоміг новим жителям громади та їхнім дітям здобути якісну освіту і компетенції майбутнього.

Уже у вересні 2022 року БО «Фонд освітніх ініціатив» відкрив освітній хаб «Навички майбутнього» на базі STEM-центру у Черкасах за підтримки проєкту EU4Dialogue Європейського Союзу та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН). Простір обладнали ноутбуками, за допомогою яких вчителі можуть проводити практичні заняття – від розробки презентацій до програмування роботів, а діти ВПО отримали вільний доступ до інтернету та можливості використовувати сучасні технології для навчання. Освітній хаб став майданчиком, де внутрішньо переміщені особи – школярі, студенти та їхні батьки – отримують освітні послуги та набувають цифрових компетенцій. Упродовж місяця тут вчать понад 200 осіб.

Антон Дзюба, голова правління БО «Фонд освітніх ініціатив»

Освітній хаб «Навички майбутнього»

Якщо в сім'ї з декількома дітьми є тільки один ноутбук або ж пристроїв для навчання немає взагалі, то працювати за комп'ютерами можна саме в освітньому хабі. Окрім дітей-переселенців, сюди також приходять місцеві учні та студенти.

**«МИ ТАКОЖ ДОПОМОГЛИ
ВЧИТЕЛЯМ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ
У ПРИФРОНТОВИХ ЗОНАХ,
ПРОЙТИ ЩОРІЧНУ АТЕСТАЦІЮ.
ДО ПОЧАТКУ ЛІТА 2022 РОКУ
БІЛЬШЕ 3,5 ТИСЯЧ ВЧИТЕЛІВ
З ДОНЕЦЬКОЇ, ЛУГАНСЬКОЇ,
ХЕРСОНСЬКОЇ ТА ІНШИХ
ОБЛАСТЕЙ ЗМОГЛИ ПІДВИЩИТИ
СВОЮ КВАЛІФІКАЦІЮ
У ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ»,**

– розповідає Наталія Чепурна

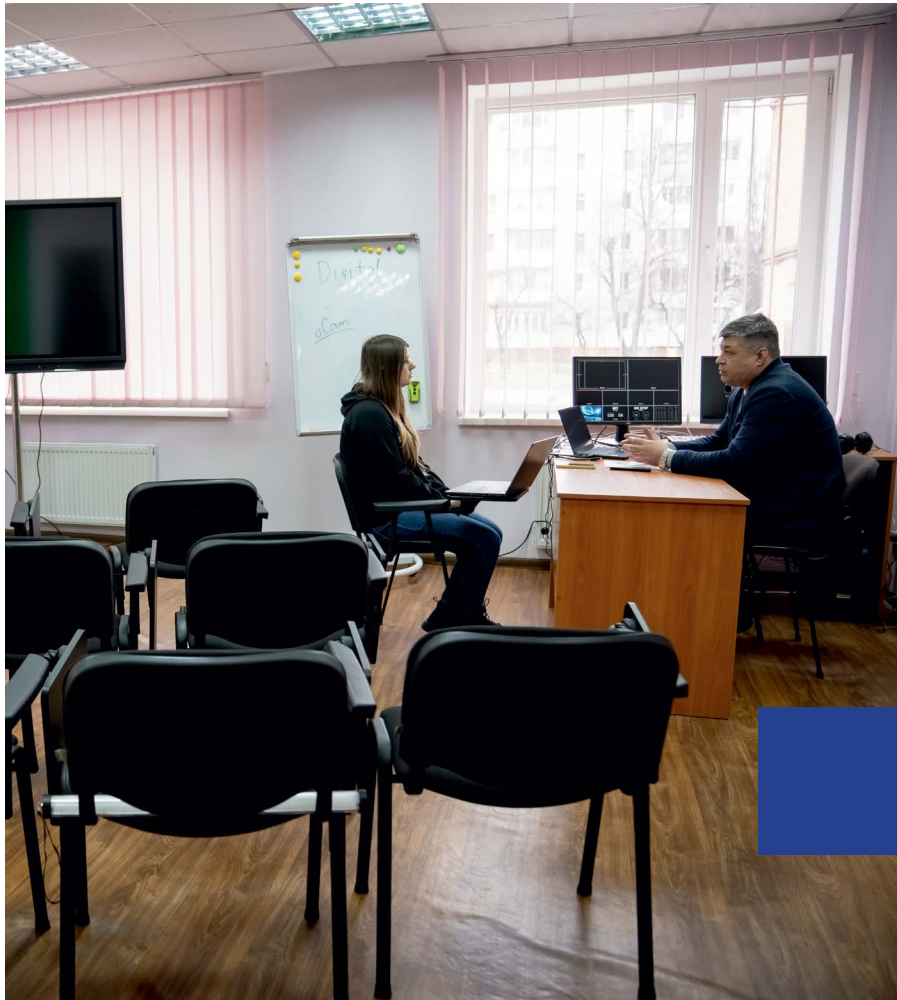
Якщо у слухачів курсів виникали проблеми з підключенням інтернету під час онлайн-занять, для них тренери центру записували вебінари та публікували на сайті, де їх можна проглянути у будь-який зручний час. А для учнів 1-11 класів команда записала відеофрагменти уроків тривалістю 10-15 хв. з усіх шкільних дисциплін.

У STEM-центрі є 3D-принтер, конструктори Lego, різноманітні дрони, а також спеціальний конструктор для моделювання робота, який може виконувати певні завдання.

У комп'ютерному кабінеті-студії, оснащеному мультимедійною дошкою, відеокамерами і ноутбуками, ми зустріли Олега Ткаченка та Євгена Качкаря. Це тренери освітнього хабу в Черкасах, які долучились до діяльності STEM-центру, маючи за плечами досвід служби у ДСНС.

«Державна служба з надзвичайних ситуацій орієнтована на використання сучасних технологій, у тому числі роботизованих засобів вогнегасіння. Також роботи допомагають в розмінуванні. Свій попередній досвід я адаптую тут, у STEM-центрі», – розповідає Євген Качкар, який працює в команді з 2018 року.

За підтримки ЄС та ПРООН для тренерів центру провели комплексне навчання, зокрема про алгоритми побудови і організації великих заходів.

Мультимедійний клас для проведення навчальних активностей

«Раніше я займався тим, що показував роботу ДСНС під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій. Тепер допомагаю розвивати напрямок діджиталізації у центрі, зокрема ми вивчаємо нові технології для впровадження дистанційної освіти. Я навчаю вчителів, які хочуть перевести свої уроки в онлайн за допомогою ноутбуків і смартфонів», – зазначає Олег Ткаченко, який став членом команди нещодавно, у жовтні 2022 року.

Роботу тренерів STEM-центру координує Юлія Зоря, яка вже п'ять років працює у Черкаському обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників.

**«...ХТОСЬ ПОРЯД НЕ
МАЄ ТИХ БАЗОВИХ
МОЖЛИВОСТЕЙ, ЯКІ РАНІШЕ
БУЛИ ПРАКТИЧНО В УСІХ»,**

– каже Юлія Зоря, координаторка STEM-центру при Черкаському обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників

Координаторка STEM-центру Юлія Зоря та журналістка Маргарита Лубкова під час розмови

«Започатковуючи цей проєкт, ми зрозуміли, що в умовах повномасштабної війни повинні насамперед допомогти тим, хто постраждав. Це усвідомлення того, що хтось поряд не має тих базових можливостей, які раніше були практично в усіх. Ти розумієш, що люди цього потребують, тому віддаєшся настільки, наскільки можеш», – підкреслює координаторка STEM-центру Юлія Зоря.

Окрім дітей-переселенців, сюди також приходять місцеві школярі та студенти. Команда центру збирає групи відповідно до цільової аудиторії. Діти можуть поскладати роботів, конструктори, попрацювати в окулярах віртуальної реальності. Усе це є у вільному доступі.

Навчально-тренінговий центр STEM-освіти

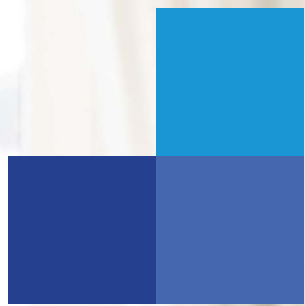
«І хоча основна цільова аудиторія проєкту – це ВПО, ми працювали з усіма. Зокрема, мама десь на вулиці прочитала оголошення, зателефонувала і каже: “Я маю восьмирічного сина, але ми не внутрішньо переміщені, чи можемо прийти?” Я відповіла, що можуть», – розповідає пані Юлія.

Команда БО «Фонд освітніх ініціатив» і команда STEM-центру при Черкаському обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників впевнені, що STEM-освіта – це те, що розкриває таланти, дає можливість дітям погратися в сучасний світ і заразом вчити фізику, біологію, математику, українську мову та інші важливі предмети.

«У межах нашої експертизи ми аналізували діяльність колег з Черкас та давали зворотній зв'язок. За допомогою навчання нам вдалося також посилити тренерів хабу. Наше ключове завдання – сталість проєкту і якість роботи тренерів. Ми прагнемо, щоб хаб у Черкасах став потужним цифровим освітнім центром», – розповідає Антон Дзюба.

Навчально-тренінговий центр STEM-освіти

№2

Тетяна Гоцуляк та журналістка Маргарита Лубкова під час розмови в приміщенні громадської організації «Координати успішної громади»

ЯКІ КООРДИНАТИ МАЄ УСПІШНА ГРОМАДА?

Громадська організація Новоушицької громади Хмельницької області за підтримки проєкту EU4Dialogue Європейського Союзу та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) відкрила соціальну пральню і завдяки цьому згуртувала внутрішньо переміщених осіб та місцевих мешканців.

Коли рятуєш себе і рідних від окупації, то не думаєш про ліжко з ортопедичним матрацом і не тягнеш за собою пральню машинку. Береш усе, що встигаєш, і пакуєш до маленької валізи.

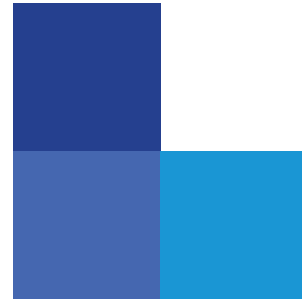
Ми вирішили відвідати громаду, яка відкрила соціальну пральню для внутрішньо переміщених осіб. Саме це місце стало затишним безпечним простором, де люди можуть не тільки випрати речі, а й знайти нових друзів та підтримку.

«ЦЕЙ ПРОЄКТ ПРО ЛЮДЕЙ, А НЕ ПРАЛЬНІ МАШИНКИ».

Тетяна Гоцуляк, співзасновниця ГО «Координати успішної громади»

Тетяна Гоцуляк, співзасновниця громадської організації «Координати успішної громади»

*Соціальні пральні в селищах Загородське та Нова Ушиця
Новоушицької територіальної громади*

Навігатор привів нас до Новоушицької територіальної громади у Хмельницькій області, яка об'єднує 58 сіл, селище Загородське та смт Нова Ушиця. Саме тут на нас чекала співзасновниця громадської організації «Координати успішної громади» Тетяна Гоцуляк.

До повномасштабного вторгнення команда сприяла всебічному розвитку дітей та молоді. Вони проводили різнопланові заходи і організовували походи, зокрема туристичні маршрути річкою Дністер.

«Коли я працювала у коледжі, – це було моє перше місце роботи, – то багато спілкувалася з молоддю віком 16-18 років. У мене завжди було відчуття, що вони недооцінені, що їм приділяють мало уваги. Мені захотілося розвивати цих дівчат і юнаків. Як виявилось, якщо в цей період закладати знання і навички, то з таких дітей вийдуть великі люди, – запевняє пані Тетяна. – Однак вторгнення змусило нас кардинально змінити напрям роботи і впроваджувати проєкти для підтримки ВПО».

За підтримки Європейського Союзу та ПРООН в Україні команда організації відкрила у Новій Ушиці соціальну пральню для внутрішньо переміщених осіб, які живуть у маленьких селах громади.

«На початку, обговорюючи майбутню пральню, ми думали радше про те, як забезпечити базові потреби, допомогти в побуті. А вже незабаром після відкриття зрозуміли, що головне – це соціалізація людей. Вони хоч і записуються на певний час, але приходять сім'ями і залишаються на три-чотири години, щоб просто поспілкуватись з однодумцями», – розповідає пані Тетяна.

У приміщенні комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Новоушицької селищної ради розташовані пральня і сушильна машини. Ще дві пральні машинки розмістили в гуртожитку Новоушицького ліцею. Окрім техніки, в обох приміщеннях є все необхідне для прання, сушіння та прасування речей. Для внутрішньо переміщених осіб і соціально незахищених верств населення ці послуги безкоштовні.

«Переселенці тут як рідні, бо приміщення центру є базою для видачі гуманітарної допомоги, надання соціальних послуг і прання. Тому цей проєкт про людей, а не пральні машинки», – запевняє Тетяна Гоцуляк.

На шляху до відкриття соціальної пральні команда стикнулася з численними викликами.

*Тетяна Гоцуляк,
співзасновниця
громадської
організації
«Координати
успішної громади»*

«Я думала, що це, напевно, найневдаліший наш проєкт. Від самого початку нас спіткали суцільні проблеми, – ділиться спогадами Тетяна Гоцуляк. – Нам здавалося, що ця справа дуже проста. Ми просили мінімальну суму, не розраховували ані на ремонт приміщення, ані на заходи».

Команда ГО «Координати успішної громади» ще влітку 2022 року закладала кошти на пральні машинки, дрібну техніку, а також на оплату праці людини, яка наглядатиме за пральнею. Але щоб знайти три однакові пральні машинки, які б відповідали нашим критеріям, довелося витратити три тижні.

«Щойно ми привезли обладнання і домовились про його встановлення, зламався каналізаційний колектор. Ми йдемо по допомогу до селищного голови, адже вже незабаром час звітувати. Голова з місцевого бюджету виділяє кошти, починаються ремонтні роботи: заміна колекторів та ремонт труб», – розповідає Тетяна Гоцуляк.

І ось настав довгоочікуваний момент: усе полагодили, пральню облаштували, усім надіслали запрошення. За п'ять хвилин до відкриття лунає тривога.

«Люди прийшли, а ми не можемо їх впустити, просимо пройти в укриття і зачекати до відбою тривоги. Складалося відчуття, ніби все проти нас, – з усмішкою згадує пані Тетяна. – Соціальну пральню ми тоді відкрили в присутності селищного голови, місцевої влади вже після завершення повітряної тривоги, яка тривала майже три години».

**«ДЛЯ НАС ВАЖЛИВО
ПРАЦЮВАТИ НЕ ТІЛЬКИ
ДЛЯ ВПО, А Й ДЛЯ ЛЮДЕЙ
З ІНВАЛІДНІСТЮ».**

Тетяна Гоцуляк, співзасновниця ГО «Координати успішної громади»

Однією з особливостей соціальної пральні стала її виняткова доступність для людей з інвалідністю. Приміщення оснащені не тільки пандусами, а й спеціально облаштованими вбиральнями і місцями для відпочинку.

«Для нас важливо працювати не тільки для ВПО, а й для людей з інвалідністю. Наприклад, син моєї подруги має важку форму ДЦП: Денис не може ходити, але він активно допомагає батькам», – зазначає Тетяна Гоцуляк.

**«Я ПАМ'ЯТАЮ, ЯК ПРИЙШЛА
НА РОБОТУ: У ВСІХ
ТАКИЙ ШОК БУВ, СТУПОР.
ТАК І СТОЯЛА З ТИМИ
АПЕЛЬСИНАМИ В РУКАХ».**

Тетяна Гоцуляк, співзасновниця ГО «Координати успішної громади», про початок повномасштабного вторгнення

24 лютого 2022 року у співзасновниці громадської організації «Координати успішної громади» асоціюється з апельсинами.

«Я не була готова до вторгнення, не вірила в це. Встала зранку в четвер, зібралась і пішла на ринок по апельсини. Тому що це така традиція: взимку я завжди купую апельсини. Одразу ж дзвонить сестра і кричить в істериці: “Ти де? Ти тікаєш додому? До батьків у село?”, – пригадує той день Тетяна Гоцуляк. – Я пам’ятаю, як прийшла на роботу: у всіх такий шок був, ступор. Так і стояла з тими апельсинами в руках».

Після майже тижня непевності команда включається в роботу. Комуś із цукровим діабетом потрібно знайти голки, комуś після операції необхідні ліки. Хтось збирає допомогу для ВПО. Хтось машинами завозить продукти. Одні забирають людей, інші їх розселяють.

«НЕЗВАЖАЮЧИ НА ПРОБЛЕМИ, ЖИТТЯ ТРИВАЄ».

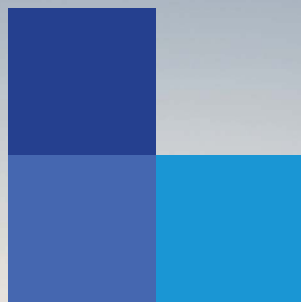
Тетяна Гоцуляк, співзасновниця ГО «Координати успішної громади»

«У такий спосіб ми за короткий час перемогли апатію та внутрішнє вигорання, це нам дуже допомогло, – зізнається пані Тетяна. – Я надзвичайно вдячна своїй команді за те, що кожен виконує свою роль. Хтось мене заспокоює, хтось біжить домовляється. Хтось тихенько робить свою роботу, а хтось робить більше, ніж повинен. Незважаючи на проблеми, життя триває».

Тетяна вірить, що після перемоги Україна буде зовсім іншою: вільною та сильною.

«Звичайно, важко буде всім. Але я думаю, що Україна зміниться, певною мірою навіть очиститься. Люди почнуть цінувати те, чого раніше, можливо, не помічали: сім'ю, дім, дітей, шматок хліба, світло. Мирне тихе небо. Перемога дасть поштовх, наснагу швидко все відновити і зробити кращим. У перші роки буде важко. Однак спільними зусиллями ми зможемо зробити таку державу, куди захочеться приїхати і залишитись», – переконана пані Тетяна.

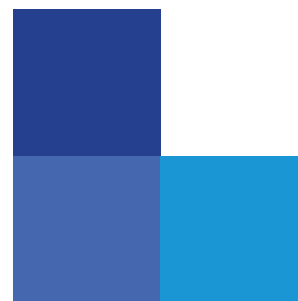
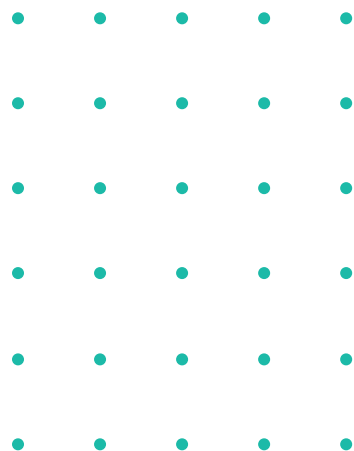
Тож де шукати координати успішної громади? Там, де тобі дали надійний прихисток, чи там, де сам допомагаєш людям? Кожен знайде правильну відповідь у своєму серці. «Головне – ніколи не опускати рук», – переконана Тетяна Гоцуляк.

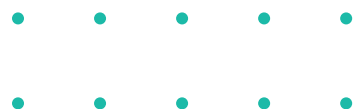
№3

*Юрій Давиденко, голова ГО «Заходи», на пляжі
«Табору над Збручем» неподалік Хмельницького*

«МРІЮ ВІДБУДУВАТИ ДОНЕЦЬК»: ІСТОРІЯ ДВІЧІ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯ З ДОНЕЧЧИНИ

Юрій Давиденко 2022 року вдруге розпочав життя з чистого аркуша. У 2014 році він переїхав до Маріуполя, покинувши окуповану Макіївку. А 2022-го йому з дружиною довелось вибиратися з окупації в Маріуполі. Створена в Маріуполі разом із друзями, теж ВПО з Донеччини, громадська організація «Заходи» продовжує допомагати внутрішньо переміщеним особам тепер уже на заході України. ГО «Заходи» відновлює та облаштовує занедбаний дитячий табір у Хмельницькій області, що стане місцем реабілітації для постраждалих від війни та внутрішньо переміщених осіб.

«Я ДВІЧІ ПЕРЕСЕЛЕНЕЦЬ. ХТО ДОПОМОЖЕ МЕНІ, ОКРІМ МЕНЕ САМОГО?»

Юрій Давиденко

Юрій Давиденко змалку поринув у таборування: дитиною він відвідував літні табори, а вже дорослим три з половиною роки працював вожатим в Маріуполі. Зараз він з командою ГО «Заходи» відновлює та облаштовує занедбаний дитячий табір на березі річки Збруч у Хмельницькій області.

Юрій Давиденко, голова ГО «Заходи», у відремонтовній кімнаті відпочинку в таборі

«Перший літній табір був у Святогірську – мені тоді виповнилося сім років. Потім я їздив у санаторії, в Крим, до Маріуполя. Саме в Маріуполі мені подобалося найбільше, тому з дванадцяти років я їздив тільки туди. Для мене табір був відпочинком від домашньої роботи, саду і городу. Ти знайомишся з людьми, спілкуєшся, поринаєш у геть інше життя», – ділиться дитячими спогадами Юрій.

Завдяки підтримці ЄС і ПРООН команда ГО «Заходи» відремонтувала перший поверх та господарські приміщення в підвалі табору. Тут можна працювати, проводити різноманітні заходи і навіть жити протягом декількох місяців. В оновленому таборі є не лише сучасні меблі, а й надійне бомбосховище, генератор, опалювальні котли і супутниковий інтернет.

*Юрій Давиденко
показує нові
опалювальні котли*

«Ти можеш допомогти собі, коли щось робиш для людей. Я двічі переселенець. Хто допоможе мені, окрім мене самого? Хто дасть мені житло або забезпечить місцем у реабілітаційному центрі, якщо я “з’їду з глузду”? Куди податися? Ми з командою робимо те, що необхідно нам усім», – каже Юрій.

Команда ГО «Заходи» докладає всіх зусиль, щоб колишній дитячий табір на Хмельниччині перетворився на комплексний реабілітаційний центр для внутрішньо переміщених осіб та постраждалих під час війни.

«Кожен хороший табір має гармонійно поєднувати цікавий проєкт і комфортну інфраструктуру. Зараз тут затишно. Є відчуття безпеки. Ніщо не може викликати у тебе додаткових страждань під час війни, це головне, – запевняє Юрій Давиденко. – Нам дуже потрібно реабілітувати людей – мирне населення, волонтерів, ветеранів. Однак розуміємо, що ми – не реабілітаційна організація. Проєкт буде реалізовувати команда професіоналів: психологи, реабілітологи. Ми спочатку налагодимо інфраструктуру, а потім будемо залучати фахівців».

Юрій Давиденко, голова ГО «Заходи», оглядає нові ліжка у таборі

Закінчивши Донецький обласний військовий ліцей з відзнакою, Юрій Давиденко готувався до конкурсу на посаду в місцевій виконавчій службі. Але часткова окупація Донецької області у 2014 році змусила його переїхати до Маріуполя. Юрій лагідно називає його «містом автобусів» і містом, де він знову відчув себе вдома. Саме там, у коридорі одного з маріупольських гуртожитків, він із друзями заснував громадську організацію.

«Ми довго думали, як назвати наше студентське об'єднання. Серед нас були представники усіх університетів, тому хотілося, щоб в одній короткій назві було відображено те, що нас об'єднує. Ми питали одне одного, що ж ми робили. І відповідь була одна: ми робили заходи», – ділиться спогадами голова громадської організації «Заходи» Юрій Давиденко.

Серед шести засновників ГО «Заходи» троє були внутрішньо переміщеними особами. Уже тоді команда займалась інтеграцією ВПО і допомагала тим, хто приїздив з інших місць.

Лише у 2019 році Юрію вперше за п'ять років вдалося потрапити у батьківський дім в Макіївці на Донеччині, де він провів перші роки життя.

«Це був мій останній шанс туди поїхати. До 2014 року я вважав Макіївку своїм домом. На двадцять першому році життя вирішив, що житиму в Україні, і попрощався з усім, що там лишилося», – розповідає Юрій.

Юрій Давиденко, голова ГО «Заходи», біля вікна в таборі

«МИ ПОКИДАЛИ МІСТО З ДУМКОЮ, ЩО ЇХАТИ ПОТРІБНО КУДИСЬ ДАЛІ».

Юрій Давиденко

Повномасштабне вторгнення застало родину Юрія в Маріуполі – він не хотів виїжджати. Окрім громадської діяльності, займався організацією свят і масштабних заходів, відкрив кав'ярню, підтримував розвиток стартапів. У 2020 році Юрій став депутатом Маріупольської міської ради.

«Я думаю, мені потрібно було все це пережити. Це мій дім, де в мене було дуже багато друзів, і майже всі вони виїхали. З одними спілкуємось, декому не хочеться писати. Це був мій дім, Маріуполь, був».

У середині березня Юрія з дружиною евакуювали з Маріуполя спочатку на декілька діб до Дніпра, а згодом – до Мукачева на Закарпатті.

«В окупованому Маріуполі ми жили у вакуумі, не знали, що відбувається. Окупанти казали нам, що Дніпро вже взяли.

Ми покидали місто з думкою, що їхати потрібно кудись далі. І так опинились у Мукачеві», – згадує Юрій.

Уже в Мукачеві Юрій з іншими ВПО почав активно волонтерити і відправляти допомогу в Маріуполь. Одного разу їм вдалося передати ліки та їжу, але вже наступного – зв'язку з водієм «гуманітарки» і тридцятьма іншими волонтерами-водіями не було більш ніж півтора місяця. Відтоді Юрій втратив надію, що в нього вийде допомогти маріупольцям, які залишилися в місті.

Команда громадської організації «Заходи» відкрила своє представництво в Мукачеві, адже це – одне з найвіддаленіших міст від зони від бойових дій. Дехто також переїхав до Хмельницького.

«У Хмельницькому дуже багато маріупольців. Ми розповідали їм про хаб, про житло в Мукачеві. А вони запропонували і тут започаткувати щось схоже. Тож частина команди, яка вже була в Хмельницькому, відкрила власний хаб», – розповідає Юрій про роботу організації, яка тепер живе на два міста.

Голова громадської організації дуже пишається своєю командою, адже знає, що без злагодженої взаємодії таких вражаючих результатів досягти б не вдалося.

«Мрію відбудувати Донецьк»: історія двічі переселенця з Донеччини

«Я дуже вдячний усім членам своєї команди, які дійсно працюють на результат. Без Петровича, Артура, Колі, Єгора, Галі – усього цього не було б. Так, я залучив кошти, звітую, перевіряю. Але саме команда реалізовує цей проєкт. Разом ми зможемо все», – запевняє Юрій Давиденко.

Юрій Давиденко в одному з відремонтованих приміщень «Табору над Збручем»

Гуляючи територією табору, ми опиняємося на березі річки Збруч. Поряд кружляє рудий кіт, який, не вагаючись, стрибає Юрію на руки. Чоловік уже звично бавиться з хвостатим бешкетником і розповідає про свою сім'ю.

«ЧИМАЛО ЛЮДЕЙ ХОЧУТЬ ВІДБУДОВУВАТИ ДОНЕЦЬК ПІСЛЯ ДЕОКУПАЦІЇ».

Юрій Давиденко

«У нашій родині є два коти, один із них теж рудий. Він – символ нашого подружнього життя. У мене, крім них, нікого немає», – зізнається Юрій.

Він упевнений, що після перемоги Україна стане однією з найкрутіших країн Європи.

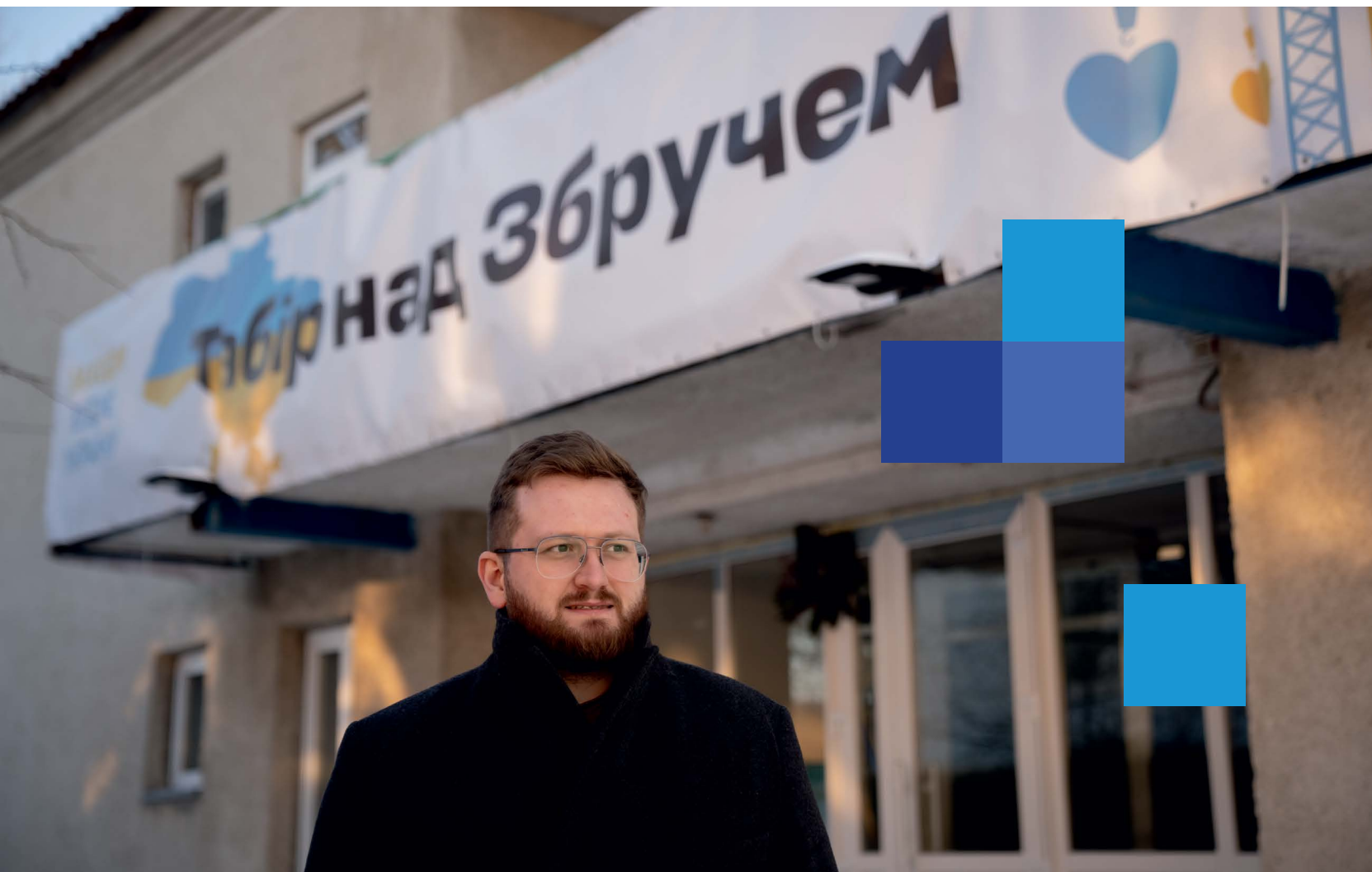
«Я орієнтуюся на проєкти, які ми ведемо, а також знаю, над чим працюють деякі наші колеги. Це дійсно вражає», – запевняє голова ГО «Заходи».

Команда громадської організації планує навчати тих, хто хоче повернутись додому і долучитись до відновлення зруйнованих міст та громад. «Заходи» розробили програму з проєктного менеджменту, адвокації та комунікації.

«Це велика проблема для багатьох моїх знайомих, що мають прекрасні ідеї, але не вміють викласти їх на папері. Я бачу, що вони хочуть це зробити, але не можуть. Ми сідаємо, разом працюємо. А потім ця людина виграє грант і реалізовує проєкт», – ділиться досвідом Юрій.

Коли Донецьк буде звільнено від окупантів, Юрій мріє повернутися туди і відбудовувати інфраструктуру для громади.

«Чимало людей хочуть відбудувати Донецьк після деокупації. Мене це неабияк здивувало. Я думав, що один такий, а виявилось, що багато моїх друзів також хочуть туди повернутися, – зізнається Юрій Давиденко. – У Донецьку в мене квартира залишилась, родичі. Хотілось би там пожити, бачити батька частіше, ніж раз на рік».

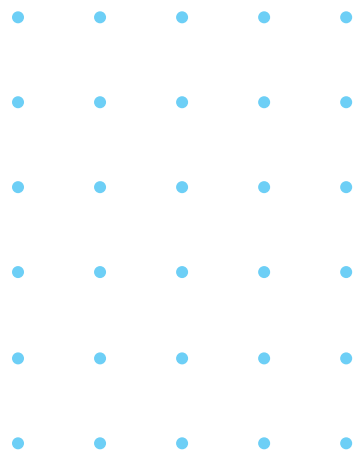

Юрій Давиденко, голова ГО «Заходи», біля входу в «Табір над Збручем»

№4

Родина Потапових із Вугледара разом з керівницею ГО «Разом до успішного бізнесу» Людмилою Равлюк (в центрі) у прихистку в колишній школі Ладжинської громади

РАЗОМ ДО НАДІЙНОГО ПРИХИСТКУ

РОЗПОВІДЬ ПРО ПІДТРИМКУ ВПО У ЛАДИЖИНСЬКІЙ
ГРОМАДІ НА ВІННИЧЧИНІ

24 лютого 2022 року життя українців змінилося назавжди. Мільйони людей вирушили на захід країни, шукаючи прихистку. Місцеві громади зіштовхнулися з небаченим досі соціальним навантаженням, адже всім цим людям потрібно було забезпечити бодай базові умови для життя. Багато хто втратив геть усе і їхав у цілковиту невідомість. Подолати цю надзвичайно складну для країни соціальну ситуацію здебільшого допомогли громадські організації, які брали на себе забезпечення внутрішньо переміщених осіб (ВПО) житлом та речами першої необхідності.

**«ДЛЯ МЕНЕ ГОЛОВНИЙ
РЕЗУЛЬТАТ – ЛЮДИ, ЯКИМ НАМ
ВДАЛОСЯ ДОПОМОГТИ».**

Людмила Равлюк

Людмила Равлюк, 46-річна голова громадської організації «Разом до успішного бізнесу», обережними кроками веде нас до одного

з прихистків, який розташований у Ладижинській громаді Гайсинського району Вінницької області. Це приміщення колишньої школи, яке вже декілька років стоїть порожнім, тому учні ходять навчатись у сусіднє село.

Назустріч вибігає 9-річний Дмитро з Вугледара, який вже тиждень з молодшим братом Дем'яном і батьками живе у цьому прихистку. На веранді колишньої школи лежать дрова, які зранку встиг приготувати батько хлопчиків. У кімнатах, де живе сім'я, тепло. Хлопці босоніж бігають по коридору, заглядаючи у кожну кімнату. Вони тримають м'які іграшки, які їм подарувала пані Людмила.

**«НАМ ТУТ ДУЖЕ
ПОДОБАЄТЬСЯ. ГОЛОВНЕ, ЩО
ДІТИ ТЕПЕР У БЕЗПЕЦІ».**

Дмитро Потапов, батько Дмитра і Дем'яна

*Дмитро Потапов із сином на кухні в прихистку в селі Василівка
Ладизжинської громади*

Сім'я не хотіла покидати рідний дім. Дмитро до останнього волонтерив, допомагав доставляти гуманітарну допомогу жінкам і дітям у Вугледарі. Під час одного з обстрілів міста він отримав поранення ноги, тож був вимушений лікуватись і шукати безпечніше місце для своєї родини.

«Люди, яких позбавили домівок і роботи, знайшли в собі сили і доїхали до нашої громади. Вони не поїхали далі. Мені важко себе поставити на їхнє місце. Вони в собі знайшли сили залишитися і продовжувати життя в Україні, адаптуватися до нових умов. Вони мріють повернутися і чекають, коли їхні домівки деокупують», – розповідає пані Людмила.

Завдяки фінансуванню ЄС та ПРООН у межах проєкту EU4Dialogue громадська організація «Разом до успішного бізнесу» облаштовує два прихистки у Ладизинській міській територіальній громаді. Інший прихисток розташований в селищі Губник Ладизинської громади, в приміщенні колишнього дитячого садочка «Віночок».

«Ми купили меблі, товари повсякденного вжитку, матраци і ковдри. Зараз провели конкурс і укладаємо договір з постачальником побутової техніки. Коштом міського бюджету провели ремонтні роботи та встановили сантехніку та обладнання», – додає Людмила Равлюк.

Людмила Равлюк, Голова ГО «Разом до успішного бізнесу»

Кухня прихистку

Доставлені матраци, ковдри, подушки, постільна білизна та набори каструль і сковорідок для нових членів спільноти

Спальні місця в прихистку

Нещодавно до цих приміщень доставили матраци, ковдри, подушки, комплекти постільної білизни, дошки для прасування, набори каструль та сковорідок. Невдовзі тут житимуть нові члени громади.

«Для мене головний результат – люди, яким нам вдалось допомогти. Коли ми роздавали діткам тисячу солодких подарунків, ми почули тисячу разів “дякую” напередодні Різдва. Таких подарунків я раніше не отримувала. Це також мій внесок у спільну перемогу. Я роблю те, що можу зробити на своєму місці з доступних мені ресурсів», – розповідає Людмила Равлюк.

«24 ЛЮТОГО МЕНЕ ВРАНЦІ РОЗБУДИЛА ДОНЬКА. КАЖЕ: «ПОЧАЛАСЬ ВІЙНА». Я НЕ МОГЛА ЦЬОГО УСВІДОМИТИ».

Людмила Равлюк

Громадська організація «Разом до успішного бізнесу» розпочала свою роботу 2020 року та працювала здебільшого з малим і середнім місцевим бізнесом. Здебільшого команда надавала консультації підприємцям міста та допомагала з веденням звітності.

З 24 лютого 2022 року організація надає усебічну підтримку внутрішньо переміщеним особам.

«24 лютого мене вранці розбудила донька. Каже: “Почалась війна”. Я не могла цього усвідомити, – згадує пані Людмила. – На роботі я звикла писали грантові заявки. Здається, уперше в житті втратила цю здатність. Десь тиждень не могла нічого написати, навіть просте речення у соціальних мережах. Такого раніше не траплялося».

На початку березня Людмила у фейсбуці знайшла інформацію, що ЄС та ПРООН в Україні оголосили грантовий конкурс на підтримку внутрішньо переміщених осіб. До дедлайну лишалося два дні. Людмила опанувала себе і встигла в останній день подати заявку.

«Побачила, що в місцевій кав'ярні годують переселенців, усі місцеві жителі допомагають, несуть картоплю. А я – та людина, яка готує картоплю раз на два тижні, – з легкою посмішкою розповідає пані Людмила. – І тут я згадала, що вмію писати заявки на фінансування. Завдяки першому гранту ПРООН нам вдалося залучити 50 волонтерів, які працювали з самого ранку до вечора, та приготували більше 11 200 комплексних обідів для переселенців».

Водночас громадська організація проводить інтеграційні заходи для дітей ВПО: майстер-класи, творчі майстерні та вікторини. Більшість заходів влаштували в адмінбудівлі ладижинського дендропарку. Коли надворі стало тепліше, головним місцем став парковий літній театр, де для дітей організували паперове шоу.

«Як вони тішилися з того паперового шоу! Майже підлітки, 14-річні діти, раділи так само, як і малеча, це такий позитивний сплеск емоцій. У літньому театрі ми також проводили шоу мильних бульбашок і запрошували дитячих аніматорів», – пригадує Людмила Равлюк.

«ДВА МІСЯЦІ МИ ЖИЛИ БЕЗ СВІТЛА І БЕЗ ЗВ'ЯЗКУ, НЕ БУЛО НАВІТЬ ЦУКРУ».

Світлана Віркун із Херсонщини

Саме у ладижинський дендропарк навесні привела своїх дітей 38-річна Світлана Віркун з Херсонщини. Ринула квітнева злива. Пані Світлана так поспішала забрати з майстер-класу свою молодшу доньку Женю, що забула вдома парасольку. Вона попросила пані Людмилу дозволити їй перечекати дощ у приміщенні й несамохіть почала активно допомагати організації.

*Світлана Віркун
волонтерить у ГО «Разом
до успішного бізнесу».
Вона надає психологічну
допомогу, а також
разом з ГО займається
організацією заходів,
сортуванням та
роздачею гуманітарної
допомоги*

«Світлана була на шостому місяці вагітності, коли ми з нею познайомились, – пригадує пані Людмила. – Вона відразу почала нам допомагати, приводила діток, чиї батьки не могли самі прийти на наші майстер-класи. Коли до Ладжина прибували нові переселенці з Херсонської області, вона їх швидко приводила до нас, визначаючи в якийсь дивовижний спосіб. Вона їхала сама, немовля залишала, полями, невідомими селами без асфальтованих доріг. Навіть у дощ, вона їхала через поле, де немає дороги, а є тільки напрямок».

Світлана, яка з дитинства захоплювалася військовою уніформою і математикою, раніше працювала військовою бухгалтеркою. Повномасштабне вторгнення застало її вагітною третьою дитиною у військовому містечку на Херсонщині, яке швидко опинилось в окупації.

«Два місяці ми жили без світла і зв'язку, не було навіть цукру. Телефон заряджали в машині. Але машину заховали, щоб її не забрали, як інші, особливо на дизельному паливі, – розповідає пані Світлана. – Я пам'ятаю, як стояла по шість годин в черзі за хлібом поруч із чужими хлопцями. А коли привезли хліб, то вони мені навіть місцем не поступилися, мовляв, у них теж війна».

У квітні родині Віркунів вдалось евакуюватися, і вони одразу поїхали до Ладжижина, адже у Світлани там були знайомі.

**«ЖИТТЯ ТРИВАЄ. КОЛИ ПРО
ЯКИЙСЬ КРОК ШКОДУЄШ
ТАМ, ТОДІ ТИ І ЖИВЕ ТАМ.
А ТРЕБА ЖИТИ СЬОГОДНІ ТА
ЙТИ ВПЕРЕД»,**

– каже Світлана Віркун з Херсонщини

Найцінніша річ, яку встигла забрати Світлана Віркун з дому і яку завжди має при собі, – це водійські права категорії Е. До повномасштабного вторгнення чоловік Світлани працював далекобійником, тож вона мріяла, що колись вони стануть подружжям, яке разом працює і подорожує.

Світлана Віркун за кермом авто перед виїздом з офісу ГО «Разом до успішного бізнесу»

«Я вважаю, що жінка не повинна боятись труднощів і бути в усьому нарівні з чоловіками. Права категорії Е – моя давня мрія. Я саме перед вторгненням їх отримала, і для мене було так важливо їх забрати», – розповідає пані Світлана, тримаючи у руках своє дорогоцінне водійське посвідчення.

У Ладжині Світлана поєднує волонтерство з декретною відпусткою. Вона надає психологічну допомогу, а також разом з ГО «Разом до успішного бізнесу» займається організацією заходів, сортуванням та роздачею гуманітарної допомоги. Після перемоги Людмила та Світлана мріють про відпочинок і подорожі.

«Те, де ти сьогодні, – це найкраще, що янгол-охоронець виборов для тебе в небесній канцелярії. Я нічого б не змінила і ні про що не шкодую. Життя триває. Коли про якийсь крок жалкуєш там, тоді ти і живеш там. А треба жити сьогодні та йти вперед», – впевнена Світлана Віркун.

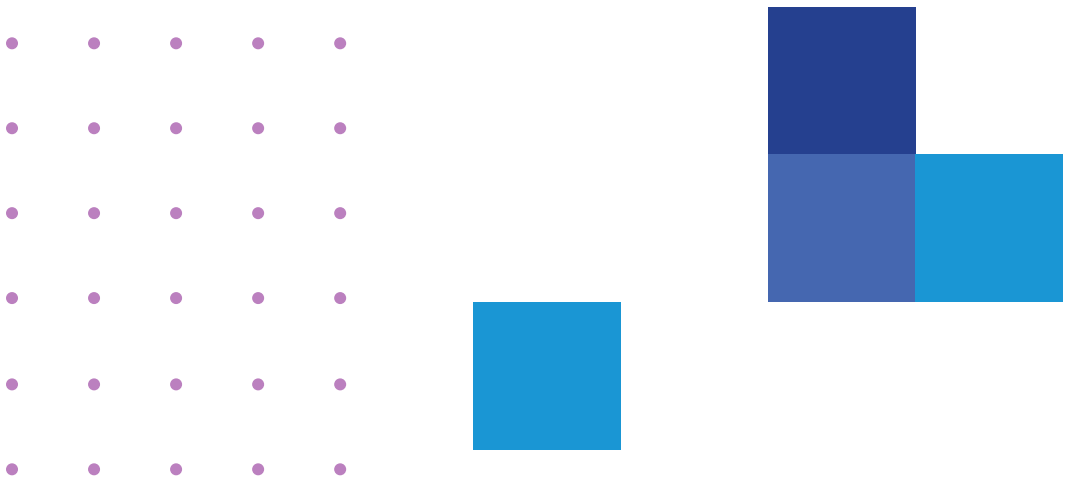

*Людмила Равлюк та Світлана Віркун біля офісу
ГО «Разом до успішного бізнесу»*

№5

*URBAN бібліотека – публічна бібліотека №8
Централізованої бібліотечної системи для дорослих
міста Львова*

БІБЛІОТЕКИ ЯК ОСЕРЕДКИ НЕФОРМАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ВПО У ЛЬВОВІ

Упродовж перших чотирьох тижнів після повномасштабного вторгнення Росії в Україну, за даними Львівської міської ради, до міста прибуло понад 200 тисяч внутрішньо переміщених осіб. Чимало з них втратили домівки, рідних та близьких і постійну роботу. Отримавши прихисток, вони шукають безпечне коло спілкування та можливість працевлаштуватись. Громадська організація «Мережа Центрів Едукації» («Мережа ЦЕ»), яку заснували чотири роки тому Вікторія Фургало та Анастасія Нечипоренко з метою впровадження системної неформальної освіти у Львові, після 24 лютого 2022 року зосередилася здебільшого на підтримці внутрішньо переміщених осіб. Завдяки гранту EU4Dialogue Європейського Союзу та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) «Мережа ЦЕ» перетворює львівські бібліотеки на неформальні осередки здобуття нових знань і професій для ВПО.

Вікторія Фургало, співзасновниця громадської організації «Мережа Центрів Едукації»

«НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА – ЦЕ ЧУДОВИЙ СПОСІБ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА СПРИЯННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ».

Вікторія Фургало, співзасновниця громадської організації «Мережа Центрив Едукації»

Ранок у серці Львова зустрічає трьома сигналами повітряної тривоги і окремими сиренами, які сповіщають про відбій. А також величезною кількістю людей, що з невимовним болем проводжають в останню путь полеглих українських захисників та захисниць.

Біля входу до Ратуші на площі Ринок на нас чекає Вікторія Фургало, співзасновниця громадської організації «Мережа Центрив Едукації», яка також працює у комунальній установі «Інститут міста» Львівської міської ради.

«У нашому місті було дуже багато ВПО після вторгнення. І всі вони потребували додаткової соціальної інтеграції. Багато хто у Львові опинився уперше. Для нас важливий розвиток концепту міста, що навчається на кожному кроці», – розповідає Вікторія Фургало.

Громадську організацію «Мережа Центрів Едукації» («Мережа ЦЕ») Вікторія Фургало разом із колегою Анастасією Нечипоренко заснували в 2021 році, щоб впроваджувати системну неформальну освіту у Львові. Після повномасштабного вторгнення вони зосередилися на підтримці внутрішньо переміщених осіб. У львівських бібліотеках «Мережа ЦЕ» проводить різноманітні навчальні курси: від домедичної допомоги до іноземних мов і графічного дизайну. Таким чином, бібліотеки перетворилися на осередки неформальної освіти.

«Ми вважаємо, що неформальна освіта – це чудовий спосіб соціалізації та сприяння соціальній згуртованості. Деякі наші курси відвідують і люди, які мають свій бізнес, і безробітні переселенці з центру зайнятості. Вони працюють разом у групах, створюють спільні проєкти, а потім спілкуються та допомагають одне одному після закінчення наших курсів», – зазначає пані Вікторія.

Улітку 2022 року громадська організація отримала підтримку в рамках проєкту «ЄС за діалог», що впроваджується ПРООН в межах програми «Соціальна безпека і згуртованість». Під час реалізації проєкту попри відсутність світла та повітряні тривоги команді вдалось провести 7 курсів, 6 вебінарів, 48 зустрічей розмовних клубів та фестиваль. Більше третини учасників заходів були саме внутрішньо переміщеними особами.

«Ми вперше співпрацюємо з ПРООН, – розповідає Вікторія Фургало. – Коли побачили на сайті інформацію про цей грант, то зрозуміли, що це дуже співзвучно з тим, що ми робимо. У нас було чимало історій, коли на наші курси приходять людина, яка була безробітна чи втратила мотивацію, а після завершення навчання знайшла роботу. Завдяки такій співпраці ми також розробили програму з юридичної підтримки, особливо для переселенців».

**«КОЛИ ПРИЙШЛА НА ПЕРШЕ
ЗАНЯТТЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ,
ТО ЖОДНОГО СЛОВА НЕ
МОГЛА ВИМОВИТИ, ДУЖЕ
СОРОМИЛАСЬ. АЛЕ З
ПІДТРИМКОЮ ВИКЛАДАЧІВ ТА
ІНШИХ УЧАСНИКІВ ПРОЄКТУ В
МЕНЕ ПОЧАЛО ВИХОДИТИ»,**

– каже Ксенія Москаленко

Ксенії Москаленко 17 років, вона навчається на першому курсі Таврійського університету імені В. І. Вернадського. Народилась у селі Калинове Донецької області, яке зараз постійно обстрілюють. З початку вторгнення дівчина живе у модульному містечку у Львові та відвідує курси з англійської мови в «Мережі ЦЕ».

«Завдяки проєкту “Мережі ЦЕ” я покращила свою розмовну англійську, що для мене дуже важливо. Коли прийшла на перше заняття, то жодного слова не могла вимовити, дуже соромилась. Я розуміла, що моя англійська не ідеальна, але з підтримкою викладачів та інших учасників проєкту в мене почало виходити», – ділиться враженнями учасниця проєкту Ксенія Москаленко.

Команда «Мережі ЦЕ» – Вікторія Фургалo, співзасновниця, проєктні менеджери Соломія Олексійчук, Дмитро Шевченко, Ярина Каспрівська

Один із центрів мережі розташований біля модульного містечка, де мешкає Ксенія. Англійська мова необхідна їй для майбутньої роботи у готельно-ресторанній сфері.

«Ринок праці зараз у кризовій ситуації, багато людей втрачає роботу, багато хто виїжджає. Неформальна освіта допоможе швидко адаптуватися до цих різючих змін. Можна здобувати нові професії, нові соціальні навички, – підкреслює Вікторія Фургало. Мене дуже надихають індивідуальні історії успіху. Коли люди під час курсу з дизайну практично одразу знаходять роботу. Ми знаємо випадки, коли після наших курсів першої домедичної допомоги одна людина реально рятувала життя іншої. Що може бути краще у твоїй роботі, ніж врятоване життя?».

Умонтовані в стіни білі полички, де кожна книга на своєму місці. Ніші з подушками та легкими ковдрами для затишного читання. М'які різнокольорові стільці та крісла, які ми звикли бачити у кав'ярнях, аж ніяк не в бібліотеках. Багато світла, зелені й простору.

Десять років тому у Львові змінили загальну концепцію бібліотеки. Це більше не книгозбірня, яка відлякує відвідувачів книжковим пилом, скрипучою підлогою і пострадянським «шармом».

Ідею використовувати бібліотеки як простір для неформальної освіти Вікторія Фургало запозичила в Німеччині. Вона переконана, що сучасні львівські бібліотеки – це найкраще місце для обміну думками та навчання дорослих і дітей.

«У Німеччині при університетах є бібліотеки для дорослих, де може проводитись навчання. Концепція неформальної освіти дуже класно накладається на бібліотеки, це потужний ресурс», – розповідає пані Вікторія.

У Львові діють 44 бібліотеки, дев'ять із них цьогоріч стали осередками неформальної освіти, що входять у «Мережу Центрив Едукації».

«Коли я прихожу на курси, то питаю відвідувачів, хто з них раніше бував у бібліотеці. Як правило, 80 відсотків людей зізнаються, що прийшли вперше. Після наших курсів випускники повертаються до бібліотек зі своїми дітьми, родиною. Ми використовуємо наявну технічну базу бібліотек для неформальної освіти, проводимо там навчання. Це – значна економія ресурсів, адже ми не будуємо навчальні центри з нуля», – запевняє пані Вікторія.

Ольга Кітура, тренерка курсу з психології «Мережі ЦЕ»

**«КОЛИ Я РОЗУМІЮ, ЩО МЕНІ
ТРЕБА БУТИ КОРИСНОЮ, Я
ЗНАХОДЖУ СЕНС У ЖИТТІ. Я
ВІДЧУВАЮ, ЩО МАЮ МІСЦЕ,
ЗНАЧЕННЯ, І ЦЕ НАДАЄ МЕНІ
СЕНСУ ЖИТИ ДАЛІ»,**

– каже Ольга Кітура, яка веде курси з психології та психотерапії у «Мережі ЦЕ»

У публічній бібліотеці URBAN, яка входить у «Мережу ЦЕ», ми зустрічаємо Ольгу Кітуру. У минулому очільниця Центру психічного здоров'я при Шпиталі імені митрополита Андрея Шептицького, вона вже декілька років співпрацює з Вікторією Фургало і веде курси з психології.

«Одного разу я написала Ользі у фейсбук і запропонувала спробувати пілотний курс в рамках нашої діяльності. Коли ми формуємо пул тренерів, то намагаємось обирати найдосвідченіших. Я бачила, що її часто запрошували на публічні події та фестивалі. Ми разом розробили курс з практичної психології», – ділиться спогадами про знайомство пані Вікторія.

Волонтерство і тренерство пані Ольга поєднує з лікарською практикою. Одягнувши білий халат, вона перевтілюється у психотерапевта з 15-річним стажем.

Дружина військовослужбовця, Ольга Кітура тримає свій особистий фронт, координуючи психологів під час арт-терапії для дітей у Львівській області – одного з проєктів «Мережі Центрів Едукації».

«Це був неймовірний досвід волонтерства. Ми кожного разу казали, що будемо робити дітям свято. Діти щасливі, питали, коли ми ще приїдемо. І хоча робота була дуже інтенсивна і наповнена, ці відгуки для нас – найцінніша подяка», – розповідає пані Ольга.

Після перемоги Ольга Кітура планує продовжувати роботу в лікарні та поєднувати її з тренерською діяльністю.

«Для мене важливо бути корисною. Коли я розумію, що можу бути корисною, то знаходжу сенс у житті. Я відчуваю, що маю місце і значення – це дає мені сили жити далі», – додає пані Ольга.

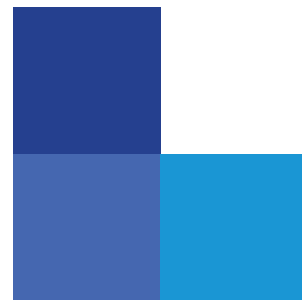
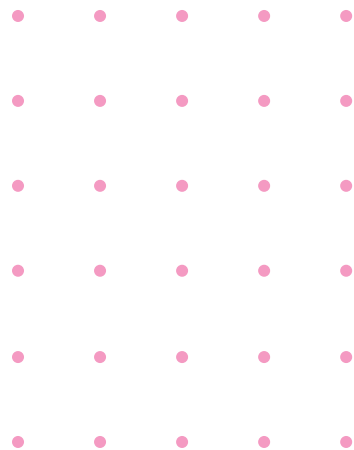

Команда Мережі ЦЕ – Вікторія Фургало, співзасновниця, проєктні менеджери Соломія Олексійчук, Дмитро Шевченко, Ярина Каспрівська

№6

Члени громади знайомляться один з одним,
граючи в настільні ігри

РОЗБУДОВУЮЧИ ГРОМАДУ:

**ВИМУШЕНІ ПЕРЕСЕЛЕНЦІ З ПРИФРОНТОВИХ
МІСТ ЗНАХОДЯТЬ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ СВОГО
НОВОГО ДОМУ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

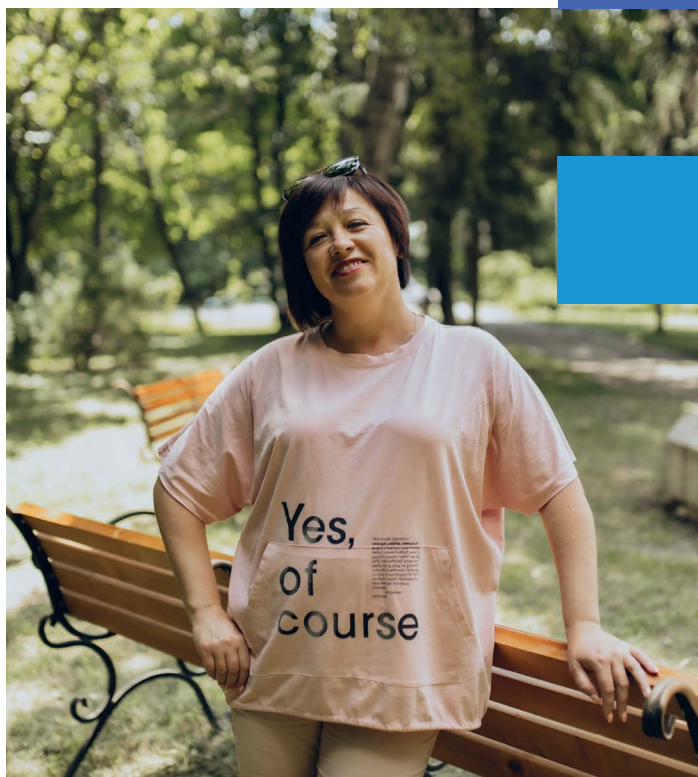

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації спричинило одну з найбільших та найстрімкіших криз вимушеного переміщення населення. Мільйони людей були змушені покинути свої домівки, а сотні громад в Україні постали перед викликами розміщення нових мешканців, взаємної адаптації та подолання стереотипів.

Одним із населених пунктів, що прихистив ВПО, стало село Хомутець на Полтавщині, яке має козацьке коріння. Найвизначніша місцева пам'ятка архітектури – родовий маєток Муравйових-Апостолів, нащадків українського гетьмана Данила Апостола. Під час повномасштабної війни до цього села прибуло кількадесят внутрішньо переміщених осіб.

У травні 2022 року до Хомутця приїхала також Тетяна Красько, жителька смт Нью-Йорк Донецької області. Вона шукала гуртожиток коледжу, який став новим домом для багатьох вимушених переселенців з Донецької, Харківської та Луганської областей. Заблукавши і двічі пропустивши необхідний поворот (дорожні знаки познімали з міркувань безпеки), Тетяна нарешті дісталась місця призначення.

Назустріч їй вийшов Сергій Шинкаренко – директор Хомутецького фахового коледжу, який очолює заклад з 1995 року. Втоmlений після довгого робочого дня, він побачив у вікні незнайоме авто.

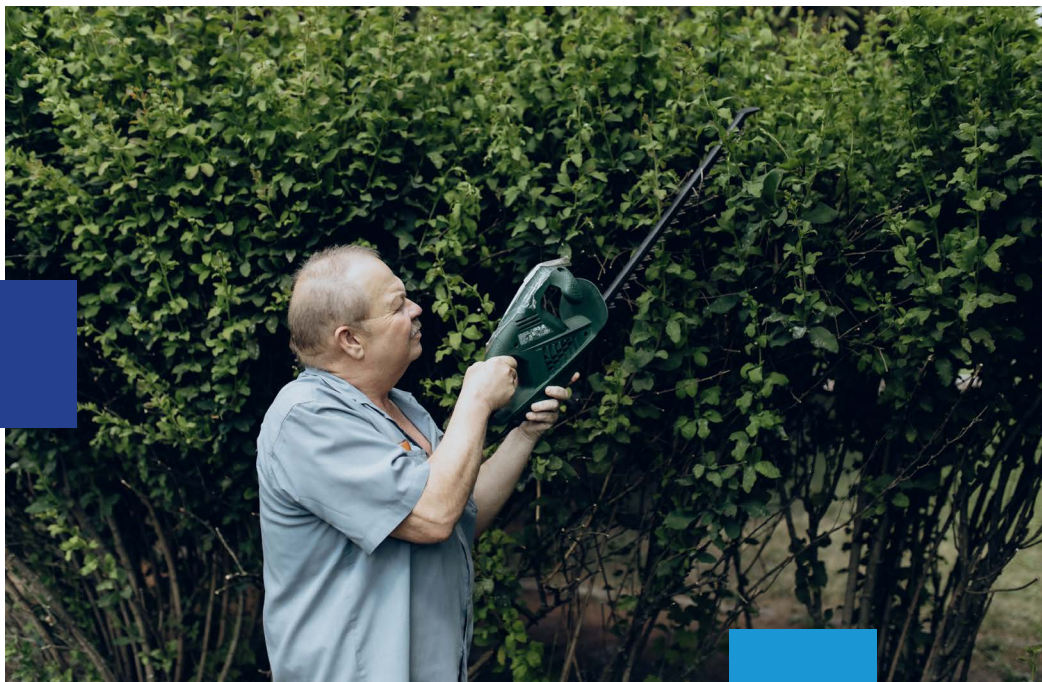
*Тетяна Красько, голова
ГО «Студія громадських
жіночих ініціатив»,
у парку*

«Я шукала роботу, бо ми опинилися в жахливих умовах: змушені були покинути свій дім, – розповідає пані Тетяна. – Згадувала 2014 рік, коли ми прихистили у себе в Нью-Йорку перших вимушених переселенців. Принагідно я познайомилася з дівчиною з Миргородської районної ради, і вона мені дала контакти пана Сергія. Так я і опинилась у Хомутці».

Оскільки рідне містечко Тетяни Красько стоїть на лінії зіткнення, то з 2014 року воно постійно перебуває під обстрілами. Три роки жителі смт Нью-Йорк розміщували ВПО з інших населених пунктів, облаштовували сховища, приймали гуманітарні вантажі. У 2018 Тетяна Красько взяла участь у навчальній поїздці ПРООН до Чернівців для представників Донецької та Луганської областей, завдяки чому здобула новий досвід і знання про роботу громадських організацій. Того ж року вона спільно з односельцями заснувала чотири громадські організації: молодіжну, жіночу, освітню і для людей поважного віку.

Повномасштабне вторгнення заскочило Тетяну зненацька. Війна забрала в неї дім, проєкти з розвитку громади і команду ГО «Студія громадських жіночих ініціатив», яка майже розпалась. Приїхавши у Хомутець, Тетяна помітила, що внутрішні переселенці, що поселилися в гуртожитку, ні з ким не спілкуються, навіть між собою. У пошуках змін вона ініціювала проєкт «ВПО як ресурс для розвитку громади», який підтримали ЄС і ПРООН.

Протягом півроку хомутчани і ВПО в рамках проєкту провели заходи «Коллективний вплив», «Ярмарок здоров'я», «Велопробіг», а в гуртожитку облаштували простір для спілкування. За підтримки ЄС та ПРООН тут зробили ремонт і поставили меблі.

Громада особливо згуртувалась, коли місцеві мешканці та ВПО спільно займалися благоустроєм «перлини села» – Хомуцького парку. Серед інших активностей учасники завзято працювали над озелененням території, заклавши «Сад перемоги».

Загальний простір в гуртожитку

Одним із найголовніших результатів проєкту стало створення у 2023 році спільної Координаційної ради (під час заходу «Коллективний вплив»), яка розробила «дорожню карту» розвитку села Хомутець. Узагалі громада неабияк активізувалася завдяки покращенню комунікації та взаємодії між різними суб'єктами: коледжем, закладом загальної середньої освіти, клубом, церквою тощо.

Директорка місцевої школи Валентина Аршинова

Одного разу Тетяні зателефонували з незнайомого номеру.
Це була Валентина Аршинова – директорка місцевої школи.

«Я ОТ ЗНАЮ, ЩО ВИ ТУТ УСІМ ДОПОМАГАЄТЕ, ДОПОМОЖІТЬ І ЛЕЛЕКАМ»,

– попросила схвильовано пані Валентина

«Під час сильної грози зірвалося гніздо, а з нього випало лелеченя, – пригадує з посмішкою пані Тетяна. – Птахів треба було годувати. Раніше я ніколи не допомагала лелекам. Ми купували рибу, оголошували збір. А коли врятовані бузьки полетіли, ми з селянами якось природно продовжили нашу співпрацю».

«Наша школа працює як місцевий осередок громади. Це означає, що вона активно об'єднує навколо себе всіх членів громади», – розповідає пані Валентина.

Коли про цю особливість навчального закладу дізналася Тетяна Красько, вона запропонувала Валентині Аршиновій об'єднати зусилля і разом втілити проєкт «ВПО як ресурс для розвитку громад», зокрема провівши захід «Колективний вплив» на базі школи.

«Я дійсно повірила в це. Захід був масштабний і надзвичайно цінний. Ми побачили внутрішніх переселенців. Вони, своєю чергою, по-новому подивилися на наше село, наше життя. Згодом ми розробили спільний план дій для підтримки гуртожитку коледжу, де на той час жило більше ніж 80 ВПО», – розповідає Валентина Аршинова про співпрацю з відновленою командою ГО «Студія громадських жіночих ініціатив» на чолі з Тетяною Красько.

«Ми прагнули сильнішої інтеграції ВПО у місцеву громаду, щоб переселенці відчували себе більш захищеними, щоб у них з'явилося відчуття дому», – ділиться спогадами Оксана Вечерик, менеджерка проєкту, яка приєдналась до команди ГО «Студія громадських жіночих ініціатив» після повномасштабного вторгнення.

Учасники громадської ініціативної групи у парку

У 2023 році в Хомутці проводили опитування, одним із ключових питань якого було таке: «Чи хочете ви прийняти ВПО як своїх родичів?». Спочатку місцеві жителі ставилися до переселенців з пересторогою. Але спільні справи в рамках проєкту об'єднали всю громаду.

«ВПО раніше не спілкувалися навіть між собою. Кожен опинився наодинці зі своїми думками. Спочатку ці люди боялися нових знайомств, але згодом подружились одне з одним та з місцевими мешканцями», – зазначає Тетяна Красько.

Для школи, яка працює офлайн, у рамках проєкту провели освітлення підвалу – сховища, куди учні спускаються під час повітряних тривог.

«Діти бігають в укриття, а під час тривоги світло здебільшого вимикається. Бували такі дні, коли школярі годинами сиділи у темряві. Завдяки проєкту у нас тепер є своя переносна зарядна станція з сонячними панелями. Це дуже цінно для дітей», – підкреслює Валентина Аршинова.

За останніми даними, у селі Хомутець мешкає майже 2,5 тис. людей. Сергій Шинкаренко, директор Хомутецького фахового коледжу, каже, що більш ніж 250 ВПО знайшли в селі свою «сродну працю». Зокрема, переселенці працюють у транспортній та продовольчій сфері, а також самостійно вирощують фрукти й овочі на земельних ділянках, які виділили для них місцеві жителі.

Директор Хомутецького фахового коледжу Сергій Шинкаренко

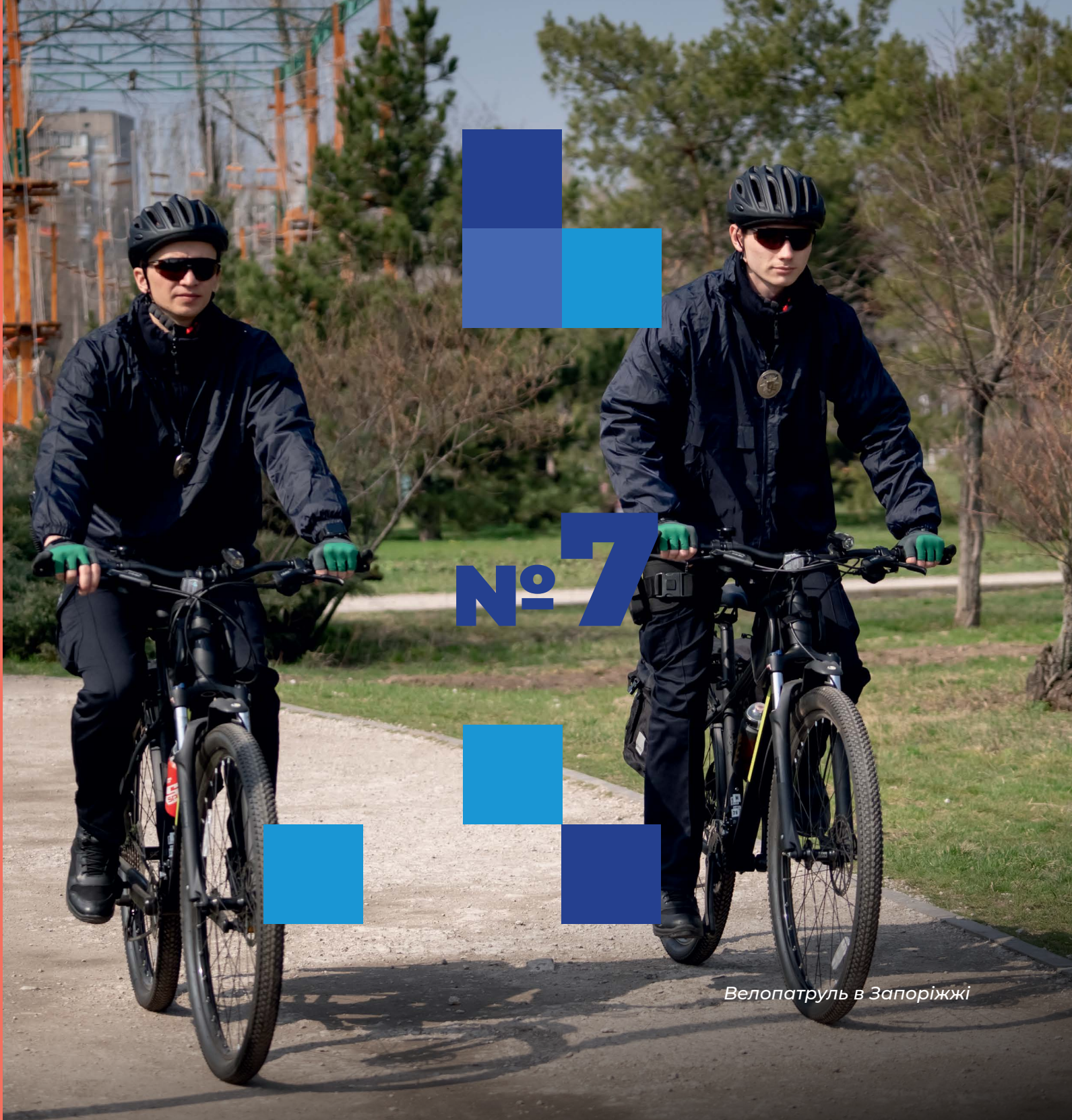
«Для нашого села внутрішньо переміщені особи – це позитивний вплив на розвиток, динаміку життя села», – зазначає Сергій Шинкаренко.

Водночас психологи з Хомуцького коледжу забезпечують для ВПО емоційну підтримку, проводячи культурні заходи і арт-терапію для покращення психологічного стану.

Хомутець знову ожив. Як і палац Муравйових-Апостолів, на фоні якого для місцевих жінок і переселенок провели тематичну фотосесію. Світлини стали окрасою оновленого спільного простору в гуртожитку.

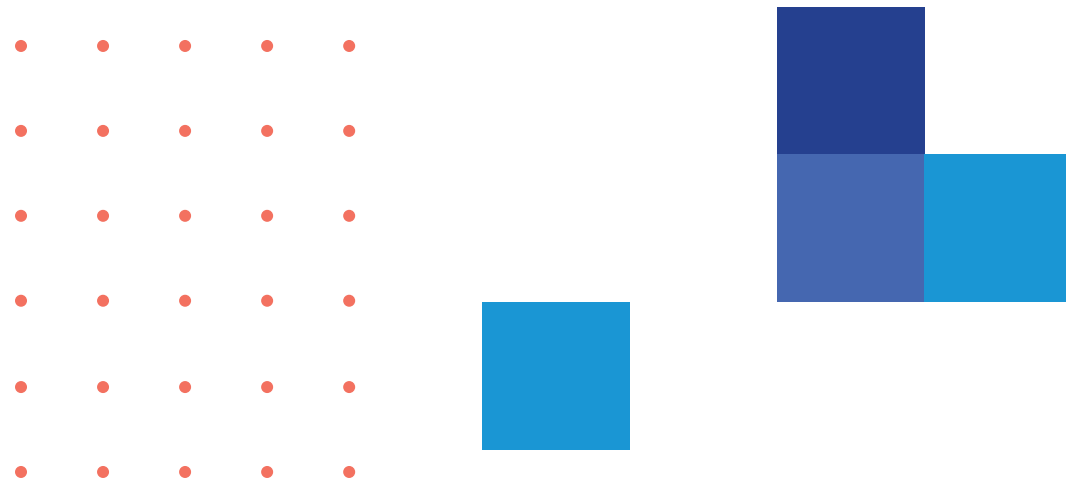

Фотографії місцевих жителів у спільному просторі в гуртожитку

№ 7

Велопатруль в Запоріжжі

ВЕЛОПАТРУЛЬ 2.0: БЕЗПЕКА ТА ДОСТУПНІСТЬ В ЗАПОРІЖЖІ

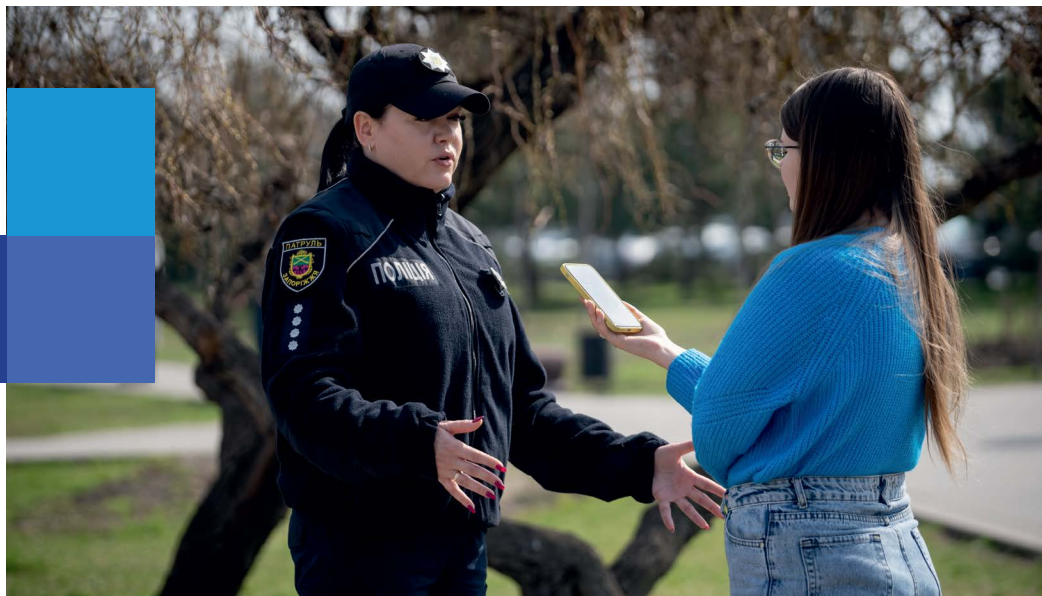
Парки, сквери, фонтани, пішохідні вулиці – усі ці важкодоступні для поліцейських автомобілів місця стають особливо небезпечними, якщо в місті відсутній велопатруль. Запоріжжя – одне з найбільших промислових міст України, яке, втім, також відоме завдяки своїм великим зеленим зонам відпочинку: площа самого лише острова Хортиця сягає 23,5 км².

ГО «Спільно Hub» у Запоріжжі займається розвитком велосипедної інфраструктури міста. Завдяки підтримці Європейського Союзу і ПРООН в Україні ця організація 2023 року забезпечила місцевий велопатруль новими велосипедами та усім необхідним обладнанням.

У Вознесенівському парку в Запоріжжі ми зустрічаємо начальницю відділу зв'язків з громадськістю Управління патрульної поліції Ірину Сергієнко. Саме до неї звернулася ГО «Спільно Hub» з пропозицією співпраці.

«Забезпечити велопатруль без допомоги “Спільно Hub” було б дуже проблематично. Усі наші велосипеди вже зношені. Зараз у розпорядженні всього 12 велосипедів, тому ми би точно не виїхали», – розповідає Ірина Сергієнко.

Щороку з квітня до вересня велопатруль виїжджає на патрулювання у денні зміни по 12 годин. Патрульні на велосипедах упродовж дня долають чимало кілометрів, тому їхній транспорт потребує ретельного догляду, ремонту і заміни запчастин.

Ірина Сергієнко, начальниця відділу зв'язків з громадськістю Управління патрульної поліції в Запорізькій області Департаменту патрульної поліції

«ЗАБЕЗПЕЧИТИ ВЕЛОПАТРУЛЬ ВСІМ НЕОБХІДНИМ БЕЗ ДОПОМОГИ “СПІЛЬНО НУВ” БУЛО Б ПРОБЛЕМАТИЧНО».

Ірина Сергієнко, начальниця відділу зв'язків з громадськістю Управління патрульної поліції в Запорізькій області Департаменту патрульної поліції

Велопатруль 2.0: безпека та доступність в Запоріжжі

«Для мене в роботі важлива безпека. Безпека наших містян, безпека дітей. Хочеться, щоб дитина, яка виходить на вулиці нашого міста, почувалася у безпеці. Це для мене і для кожного з моїх колег і колежанок пріоритет, тому заради цього і працюємо, – підкреслює Ірина Сергієнко, начальниця відділу зв'язків з громадськістю Управління патрульної поліції. – Спочатку було дуже страшно. Але коли ти бачиш очі людей, що світяться вдячністю, це надихає. Тому хочеться працювати і залишатися тут, у Запоріжжі. Бо хто, як не ми?»

Велопатрульні демонструють свої нові велосипеди

На початку літа 2022 року до ГО «Спільно Hub» поліція звернулася з проханням полагодити велосипеди, щоб можна було й далі патрулювати важкодоступні місця в місті.

«Цього року з десяти велосипедів у велопатруля на ходу було тільки три. Ми запропонували спільно податися на проєкт ЄС та ПРООН і не ремонтувати вже відпрацьований транспорт, а закупити новий. При цьому ми збільшили їхню кількість до 12-ти», – розповідає Ірина Шевченко, керівниця проєкту «Велопатруль 2.0», членкиня ГО «Спільно Hub».

Ірина Шевченко до 2022 року очолювала осередок організації у Мелітополі, де прожила більше 10-ти років. Географія «Спільно Hub» охоплює міста у Запорізькій, Херсонській та Донецькій областях: Запоріжжя, Херсон, Мелітополь, Бердянськ, Слов'янськ, Дружківка та ін.

«У минулому і позаминулому роках я комунікувала з велопатрулем Мелітополя. У Мелітополі й Бердянську саме “Спільно Hub” їх навчав, забезпечував і запускав. У Запоріжжі ми вже пізніше включились у підтримку місцевого велопатруля, – зазначає Ірина Шевченко. – На початку 2022 року у нас була стратегічна сесія, і ми збиралися усіма осередками. Будували плани на цілий рік. На жаль, жодного з них втілити не вдалося. Через декілька тижнів після нашої сесії почалась повномасштабна війна».

Родина Ірини Шевченко місяць прожила в Мелітополі, який знаходиться під військовим контролем Російської Федерації. Навесні вони евакуювались до Запоріжжя, де пані Ірина активно долучилась до роботи місцевого осередку організації. І вже у жовтні, коли почалися масовані атаки і обстріли по всій території України, Ірина Шевченко, на той час вагітна, була змушена знову зібрати всі свої речі та виїхати до Одеської області, де, власне, сама народилась і провела дитинство.

«Я прожила місяць в окупації та бачила все на власні очі. Ми пережили багато чого, зокрема й евакуацію. Бачили окупантів, розмовляли з ними. Бачили, що вони роблять з нашими однодумцями. Там досі безвісти зникають люди. Нічого доброго там не відбувається», – ділиться спогадами Ірина Шевченко.

Громадську діяльність пані Ірина поєднує з роботою у сфері ІТ. Велоспорт – це головне її хобі як учасниці всеукраїнських аматорських змагань у 2021 році.

«У нас із чоловіком було два підліткових велосипеди, і одного разу ми захотіли на них кудись поїхати. Ми відчували, що це дуже крутий спосіб проводити разом час. Долучились до місцевої спільноти велосипедистів у Мелітополі: катались у вихідні, зацікавилися велосипедними змаганнями, почали брати участь у велопробігах. Коли була змога, то доєднувались до будь-яких велосипедних проєктів», – розповідає Ірина Шевченко.

Від початку повномасштабного вторгнення громадська організація, яка раніше займалась розвитком локальної демократії та велосипедної інфраструктури, почала допомагати ДСНС і центру крові.

«Частина нашої команди, як і я, приїхала із Запоріжжя. Закупки і тендери я намагалась координувати дистанційно, мені допомагала асистентка Вікторія, яка зараз перебуває в Києві. Дуже сильно допомагали з проєктом по велопатрулю Павло і Лілія, які залишились у Запоріжжі», – зізналась Ірина.

Павло Воскобойніков – асистент проєкту «Велопатруль 2.0», який зустрів нас у Запоріжжі. Саме він передавав патрульній поліції велосипеди і усі комплектуючі до них в рамках проєкту, який підтримують ЄС та ПРООН в Україні.

«ЗАВДЯКИ ВСЬОМУ ЦЬОМУ ВЕЛОПАТРУЛЬ ЗМОЖЕ СПОКІЙНО РОБИТИ СВОЮ РОБОТУ».

Павло Воскобойніков, асистент проєкту «Велопатруль 2.0», член ГО «Спільно Hub» у Запоріжжі

Велопатруль 2.0: безпека та доступність в Запоріжжі

«По-перше, це велосипеди та поліцейське екіпірування. Ми закупили зручний одяг, шорти, поло, дощовики. Оскільки ми також звернули увагу на те, що патрульні завжди з собою носять планшет і аптечку, то передбачили і зручні сумки, які кріпляться на багажник, – розповідає Павло Воскобойніков. – Ми включили базове обладнання: фари, фляги, насоси, ланцюги, запасні камери, антипрокольні гелі. Також у нас вийшло докупити павербанки. Це важливо, бо поліцейські цілий день працюють на планшеті. Завдяки всьому цьому велопатруль зможе спокійно робити свою роботу».

Павло Воскобойніков, асистент проєкту «Велопатруль 2.0», член ГО «Спільно Hub» у Запоріжжі, та журналістка Маргарита Лубкова під час розмови

До діяльності ГО «Спільно Hub» Павло долучився у 2019 році, коли його син підріс, а в нього самого, як батька, відповідно з'явилось більше вільного часу. Громадську діяльність Павло поєднує з роботою в банку. Коли була можливість сприяти розвитку велоінфраструктури, він долучився до цього напрямку. Тому вже четвертий рік Павло – активний учасник усіх акцій і проєктів «Спільно Hub».

«Ми давно опікуємось велопатрулем – це класний напрям, який підвищує нашу безпеку. У нас в місті є такі прекрасні зони для відпочинку, як острів Хортиця, Дубовий гай, великі паркові зони, де не всюди навіть автомобілем можна проїхати. Тому ця територія випадала із зони патрулювання. А велопатрулю класно, тому що вони можуть дістатись туди, де звичайного патруля можна було навіть і не шукати», – підкреслив Павло Воскобойніков.

Патрульному Геннадію Волкову 30 років. За його словами, він навчився їздити на велосипеді раніше, ніж ходити. Спільно з колегами патрулює паркові зони і острів Хортицю на двоколісному транспорті.

«Наше головне завдання – превентивна діяльність. Ми показуємо, що ми поруч і що до нас можна звернутися по допомогу. Найчастіше люди просять показати дорогу, розташування місць, різні були випадки. Нас залучали як патрульну поліцію на різноманітних велопробігах міста», – зазначив Геннадій Волков.

Патрульний Геннадій Волков

**«МИ ПОКАЗУЄМО, ЩО МИ
ПОРУЧ І ЩО ДО НАС МОЖНА
ЗВЕРНУТИСЯ ПО ДОПОМОГУ».**

Патрульний Геннадій Волков про свою роботу

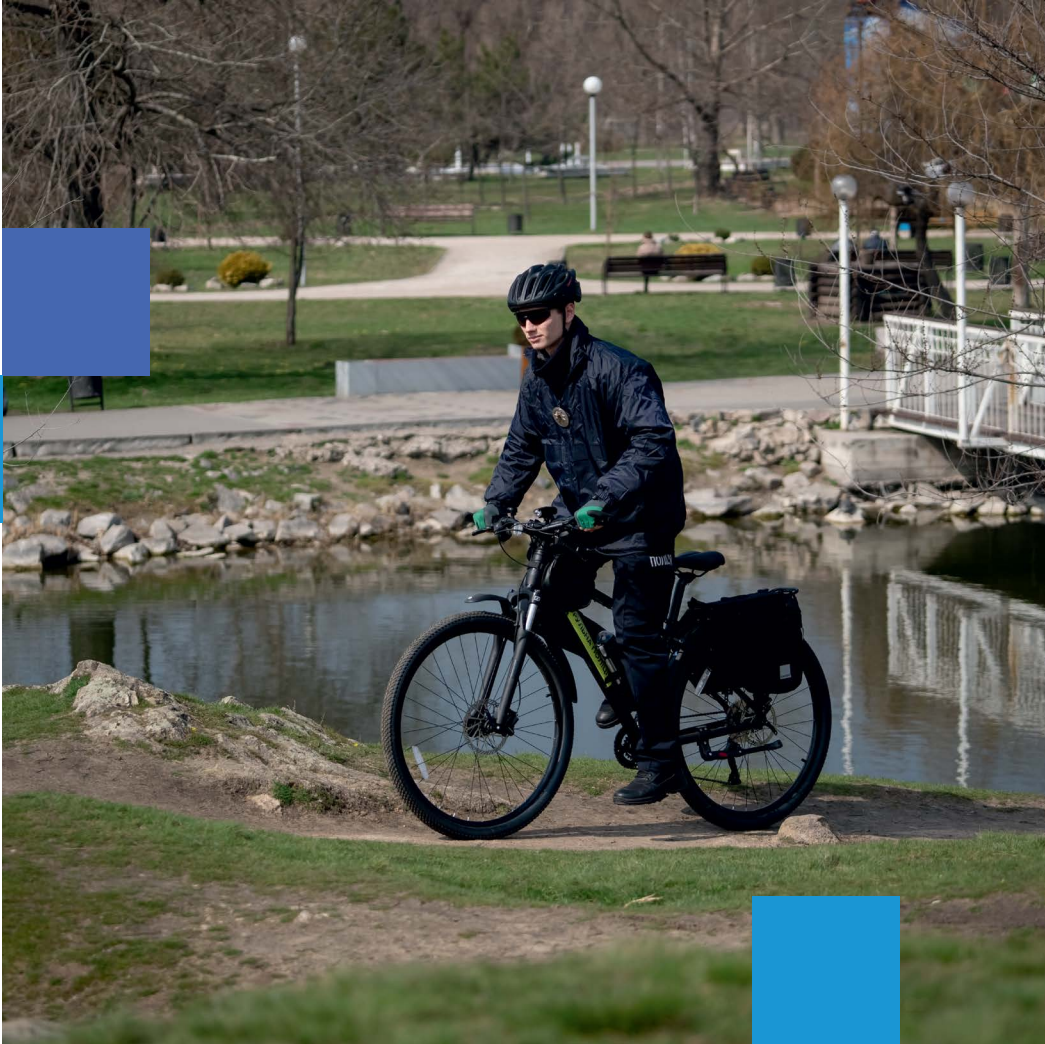
Команда ГО «Спільно Hub» докладає зусиль, щоб відновити і покращити велоінфраструктуру міст, де розташовані осередки організації. Вони працювали з міською програмою і стратегією розвитку велоінфраструктури, а перед вторгненням 2022 року йшли з бюджетом на будівництво першої ділянки безпечної велодоріжки в Запоріжжі.

У партнерстві з велопатрулем Управління Патрульної поліції м. Запоріжжя ГО «Спільно Hub» планувала провести акцію «Засвітіть вночі» в жовтні 2022 року, однак через масовані обстріли Запоріжжя збройними силами Російської Федерації була змушена перенести захід на початок листопада.

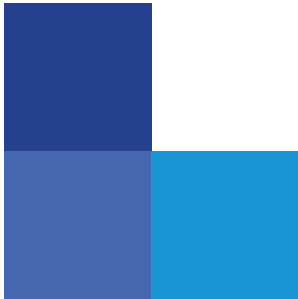
Упродовж акції велопатруль зупиняв велосипедистів, чіпляв їм на велосипеди світловідбивачі й наголошував на важливості цих аксесуарів у темний час доби.

«На велосипеді ти більш відкритий. Усі діти їздили б на велосипедах, якби на дорогах було безпечно. Ми дуже сумуємо за Мелітополем, хочемо туди повернутись. У нас є плани, як зробити його кращим», – зізнається Ірина Шевченко.

«Важливо змінювати місто так, щоб у ньому було комфортно не тільки велосипедистам, а й пішоходам та іншим учасникам дорожнього руху. У мене росте син, і я не хочу, щоб він ходив по старих аварійних тротуарах», – підкреслює Павло Воскобойніков.

Велопатруль в Запоріжжі

Авторка текстів:

Маргарита Лубкова

Фото:

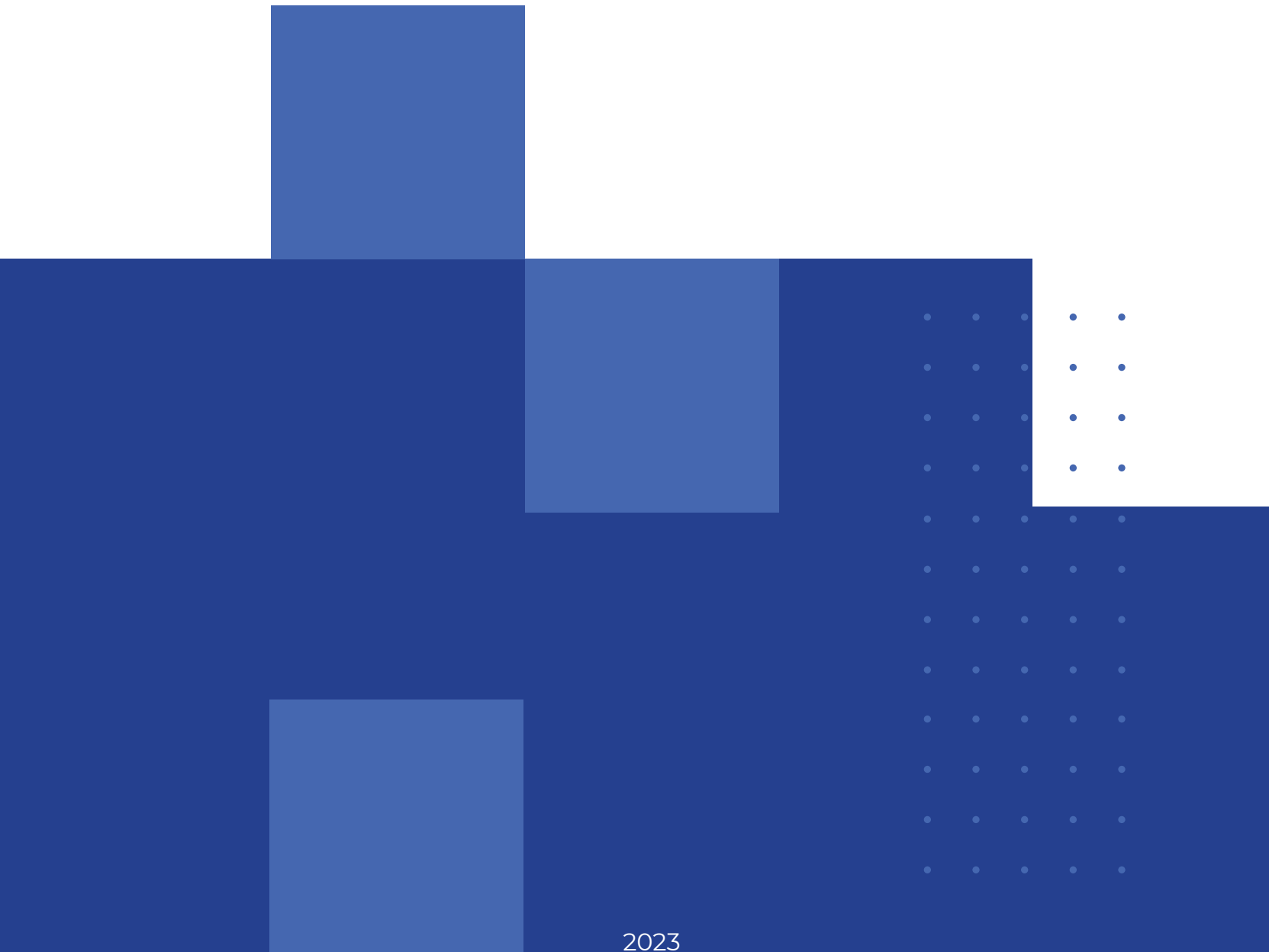
Артем Познанський

Павло Мальований

Дизайн:

Михайло Прняк

2023